

Enric Pujol, galeria d'Art Dolors Ventós de Figueres, 22 de desembre de 2012

ELS HOMES DEL SAC

Abans d'entrar a parlar del llibre que avui ens reuneix aquí, a la Galeria de la Dolors Ventós, deixeu-me dir tres o quatre coses que sé de l'autor. Un petit currículum que he tret de les solapes dels seus llibres publicats, de la seva pàgina web (que us recomano molt que visiteu sobretot si voleu aprofundir un xic més en la seva obra) i d'algunes persones que s'han prestat a orientar-me un xic en aquesta feina. Perquè cal dir que fins fa poc no ens coneixíem personalment. Ens vam conèixer precisament en aquesta galeria, arran de la inauguració de l'exposició de l'Enric Bardera d'aquest novembre passat.

Damià Bardera va néixer a Girona fa trenta anys, en un hospital “blanc, privat i molt net”, com ha explicat ell mateix. La seva infantesa i joventut (fins als primers vint anys) la va viure entre Viladamat i Torroella de Montgrí. Entre els diferents centre escolars que li van tocar, va haver de passar per l'Institut de Figueres. Reporto el fet perquè he pogut obtenir un testimoni del seu pas per aquell institut, que ha permès fer-me una idea de com era l'escriptor aleshores. Una persona “molt brillant”, m'han dit, que “de seguida ens va desbordar a tots”. El pas per l'Institut degué anar molt bé perquè va continuar estudiant i es llicencià en filosofia. Ara mateix prepara el doctorat a la Universitat de Girona.

L'any 2007 va guanyar el premi Marià Manent de Poesia de Premià de Dalt amb el poemari *el penúltim vòmit*, que es presentava com un llibre “nihilista, sarcàstic, blasfem, corrosiu i frontal” i que es publicà el 2008. Dos anys més tard, aparegué *i alguns contes per llegir-los d'amagat*, recull de contes que va ser el finalista del V Premi “el temps de les cireres” al millor llibre publicat en català l'any 2010 per un autor jove (menor de 35 anys). Amb *uns anys de propina i altres contes* fou finalista del VI premi de narrativa de Sant Narcís 2011. I aquell mateix 2011 va publicar *fauna animal*, que fins ara ha estat la seva “obra revelació” perquè va rebre molt bones crítiques. A partir d'aleshores, el seu nom ha començat a tenir entitat pròpia en el panorama de la literatura catalana actual.

Arran de la publicació de *fauna animal*, un escriptor reconegut com Joan-Daniel Bezsonoff, tot i mostrar-se crític amb el to corrosiu i provocador d'en Damià Bardera, va reconèixer que estem davant “d'un autèntic escriptor”. Un altre poeta, escriptor i pensador (com el mateix Damià), l'Àngel Rodríguez, el nostre “Àngel Custodi”, parla, entre d'altres floretes, de la seva “personalitat desbordant” i arriba a dir que és un autor “escandalosament bo” (déu n'hi do el compliment).

Bé, *fauna animal*, doncs, va deixar el llistó molt alt. I això era tot un repte per aquesta darrera obra, *els homes del sac*, que avui presentem. Penso que no tan sols se n'ha sortit molt bé, i ha acomplert i satisfet amb escreix les expectatives creades, sinó que en aquest nou llibre sembla que ha obert una nova porta cap a un altre gènere: el relat més extens; encara que, en aquest cas, sigui com una mena de concentrat de contes breus amb una trama general que els lliga. Parlo de “l'espantaocells” que és el relat (de gairebé una cinquantena de pàgines) situat al mig del llibre i que el divideix en dues parts, totes dues formades per contes molt breus, d'un parell de pàgines (o màxim tres).

Tots els contes i el relat central participen de molts dels trets comuns dels contes de Bardera anteriors: caràcter provocador, discordat, anticonvencional, revulsiu....En aquest cas, arriba a una mena de literatura delirant, gairebé onírica, que sembla escrita a raig i que a mi em recorda el jove Dalí barrejat amb elements undergrounds i contraculturals. Agafa elements dels contes tradicionals i de la cultura de masses per elaborar un univers molt personal de deliri (especialment en l'espantaocells i en d'altres) d'un gran atractiu literari i plàstic. En diferents ocasions m'ha recordat Alfred Kubin i el seu relat oníric *L'altre costat* (una influència que també ha assenyalat Àngel Custodi en un altre dels seus llibres) .La Francesca Martínez m'ha comentat que alguns dels seus relats li recorden certs aspectes del *Llibre de les bèsties* de Ramon Llull.

Ens trobem, doncs, amb un autor “llegit” que coneix molta literatura i que posa aquest bagatge al seu servei. En Damià Bardera és com una esponja que absorbeix de tot i que és capaç de reelaborar-ho en una proposta pròpia i original.

Certs aspectes dels seus contes, fins i tot dels més delirants, em sembla que tenen un

fonament autobiogràfic (frases que li han repetit una i mil vegades, situacions que, malgrat no tinguin el descabdellament que ell dóna sí que han estat viscudes, etc).

El més important de tot, però, penso que en Damià Bardera passa la prova de tot bon escriptor. Passa amb molt d'èxit la prova de la relectura. Verifiqueu-ho per vosaltres mateixos. Llegiu-lo i rellegiu-lo. A veure si us passa com a mi, que tot i que ja m'havien agradat molt en una primera lectura, els seus contes m'han agradat més la segona vegada que els he llegit.

Un especial interès trobo que té la barreja que fa entre persones i animals sobretot primats) com en el conte “Ducados”, que és un dels que més m'agraden i que us passo a llegir tot seguit. [ps. 33-34]

Una darrera cosa que cal assenyalar (i acabo): l'interès de Damià Bardera per tal d'introduir il·lustracions en les seves obres, ja des del primer llibre (una cosa que penso que corrobora la força plàstica de la seva escriptura). En aquest sentit, i a propòsit del llibre que ens ocupa, val la pena remarcar el gran impacte que provoca la portada. Un dibuix molt inspirat i contundent (en l'esperit Damià Bardera) realitzat per Lluís Bosch Martí (algú a qui penso que no se li acaba de fer justícia com a artista). També a l'interior trobem dibuixos molt interessants de Kenneth Russo, Anna Blanc, Clara Jané, Gabriela Zea i Joan Riera

Gràcies per la vostra atenció.